

Voorzitter: T. van Zoelen (PvdD)

Namens de raad: H. Sietsma (GroenLinks), J. Bushoff (PvdA), T. Rustebiel (D66), B. Hekkema (PvdD), H. Moerkerk (Stadspartij 100%), J. Dijk (SP), E. J. Vaes (VVD), S. Bosch (S&S), S. Wennink (CU), E. Armut (CDA), L. van der Laan (PvhN), K. Blauw (PVV)

Namens het college: R. van Niejenhuis (wethouder)

Namens de griffie: W. Meijer

Agenda van de toekomst Meerstad

00:14:56

Voorzitter: Goedenavond allemaal. Welkom bij deze meningsvormende sessie over het raadsvoorstel agenda van de toekomst plus wensbeeld. Ook welkom aan de mensen op de publieke tribune en natuurlijk ook de mensen die thuis meekijken. Als raad heeft u de afgelopen tijd al twee werkbezoeken aan dit raadsvoorstel gewijd, één in Meerstad zelf, één in Engelbert en op uitnodiging van dorpsvereniging Meerdorpen. Ik ga uit van een spreektijd van vier minuten per fractie, exclusief interrupties. Er hebben zich geen insprekers gemeld voor dit onderwerp, maar er zijn wel diverse schriftelijke inspreekacties die aan de agenda hangen. Ik heb ze even nagekeken. Dat zijn Dorpsbelangen Meerstad, Coöperatieve Vereniging Meerkracht, Natuur en Milieufederatie Groningen en de belangenvereniging Meerdorpen. Het woord is nu gelijk aan u, aan de commissie. Ik kijk hier de zaal rond welke fractie als eerst het woord wil. Ik zie de heer Bushoff van de PvdA als eerst de vinger opsteken. Gaat uw gang.

00:16:05

De heer Bushoff: Dank u wel, voorzitter. Eigenlijk hierover drie punten vanuit de Partij van de Arbeid. Het eerste punt gaat over meer betaalbare woningen. Het tweede punt gaat over sportvoorzieningen toevoegen of eigenlijk voorzieningen in zijn algemeenheid. Het derde punt waar ik even stil bij wil staan, is het punt van de Meerdorpen en hun belangen, dat die ook goed geborgen blijven. Om maar met het belangrijkste punt te beginnen: betaalbare woningbouw. Er is nog steeds een hele grote behoefte in Nederland en ook in Groningen aan meer betaalbare woningen. We denken ook dat Meerstad zich daar wel degelijk voor leent, omdat op dit moment het percentage sociale huurwoningen nog heel erg laag is, nog maar 3,5 procent. Daar is echt nog ruimte om veel meer betaalbare woningbouw toe te voegen. Bovendien hebben we in Groningen ook een hele rijke traditie van gemengde wijken en willen we die traditie juist ook voortzetten in Meerstad, dus willen we ook daarom meer betaalbare woningbouw realiseren in Meerstad. De inwoners van Meerstad willen dat ook heel graag. Naast dat het dus nodig is omdat er nog steeds een grote behoefte aan betaalbare woningbouw is, naast dat het gewild is, gewenst is vanuit het oogpunt van een gemengde stad en vanuit het oogpunt vanuit de bewoners, is het ook een verstandige keuze om juist in de tijd waarin misschien wel de woningbouwproductie een dipje krijgt, en waarbij misschien wel straks de woningbouwproductie achterblijft, om dan juist als gemeente corporaties in staat te stellen om nog meer sociale huurwoningen te bouwen en die misschien wel sneller ook te realiseren. Dat is eigenlijk het belangrijkste punt voor de Partij van de Arbeid als we het hebben over de toekomstagenda van Meerstad: bouw meer betaalbare woningen. Laten we het dan ook concreet maken. Nu staat er ongeveer 10

procent in de planning voor sociale woningbouw. Willen we dat aantal opkrikken naar zo'n 30 procent? Dan zul je toch ongeveer zo'n 1.400 betaalbare woningen extra nog moeten realiseren. Daar zit ook een prijskaartje aan. We zouden graag van het college zien dat we straks bij de doorrekening van dit toekomstbeeld, van deze wensenagenda, ook in de GREX terugzien dat dat percentage betaalbare woningbouw financiële doorvertaling krijgt. Dan is het ook wat de Partij van de Arbeid betreft het aan deze raad om, als daar geld bij moet, als daar tientallen miljoenen bij moeten, om die ook op tafel te leggen en boter bij de vis te leggen. We kunnen wel met zijn allen alvast op onze vingers natellen dat als je zo'n 1.400 betaalbare woningen extra wilt realiseren boven op de prognose die we nu hebben voor Meerstad, zit daar ook een prijskaartje van tientallen miljoenen aan. Dat kun je voor een deel misschien wel opvangen met de positieve eindwaarde van de GREX Meerstad. Misschien kun je dat voor een deel opvangen met de middelen die in de begroting zijn gereserveerd voor het initiatiefvoorstel voor meer betaalbare woningen, maar misschien moet je als raad vervolgens ook zeggen: "We accepteren een laag weerstandsvermogen of we doen een duit in het zakje vanuit onze reserve om die betaalbare woningbouw de komende tijd maar te realiseren."

00:19:12

Voorzitter: Punt, want u heeft een vraag van de heer Moerkerk van Stadspartij 100% Groningen.

00:19:19

De heer Moerkerk: Dank u wel, voorzitter. Is de heer Bushoff dan ook bereid om bijvoorbeeld in het Meerstad gebied de manier van bouwen aan te passen door te zeggen: "Dan gaan we drie, vier, vijf lagen appartementen bouwen om dit betaalbaar te houden?" Dan moet het hele plaatje wel op schop. Bent u bereid dat dan te doen?

00:19:38

De heer Bushoff: Voorzitter, in de eerste plaats is het dus inderdaad cruciaal dat er meer betaalbare woningbouw komt. Dat kost geld. Tegelijkertijd kun je natuurlijk ook aan de knop draaien die de heer Moerkerk terecht aangeeft van hoe realiseer je dan sociale woningbouw? We kunnen ook wel bedenken dat een vrijstaand huis met een hele grote kavel veel meer ruimte in beslag neemt dan bijvoorbeeld sociale woningbouw eventueel in beslag zou hoeven nemen. Dat kun je misschien best wel wat compacter bouwen om bijvoorbeeld weer wat op de kosten te kunnen besparen. Volgens mij kan dat ook en is dat ook één van de knoppen waar je aan moet draaien. Het punt wat wij als Partij van de Arbeid vooral willen maken, is: er moeten ongeveer 1.400 betaalbare woning extra bij komen in Meerstad. Dat zal tientallen miljoenen extra gaan kosten. Dat kan voor een deel opgevangen worden met de middelen in de begroting. Dat kan wellicht voor een deel worden opgevangen met de verwachte positieve eindwaarde van GREX Meerstad. Misschien is er ook nog wel meer nodig. Dan moeten we als gemeenteraad ook boter bij de vis leveren. Dat is het belangrijkste punt op betaalbare woningbouw.

00:20:40

Voorzitter: U moet nog twee punten maken en u bent al bijna door uw tijd heen.

00:20:43

De heer Bushoff: Dan ga ik die andere vrij kort doen want dit was ook wel het voornaamste

punt. Het andere punt is dat een wijk natuurlijk veel meer is dan een verzameling huizen. Een wijk is een plek waar je samenkomt, waar je voorzieningen hebt. De oproep van de Partij van de Arbeid zou ook zijn om te kijken of je op korte termijn sportvoorzieningen kan realiseren in Meerstad en twee, als we dan toch een nieuwe school gaan bouwen, misschien moet dat dan wel een soort multifunctioneel centrum zijn met een dorps huis, met een bibliotheek. Zorg er ook voor dat die voorzieningen gerealiseerd worden bij het bouwen aan de toekomst van Meerstad. Tot slot, dat is dan ook mijn laatste zin: houd bij de ontwikkeling van Meerstad natuurlijk ook wel rekening met de belangen van de omliggende dorpen, de Meerdorpen. Volgens mij ben ik dan door mijn spreektijd heen.

00:21:28

Voorzitter: Dat is correct. Ik neem aan, de heer Bosch, dat u voor uw woordvoering gaat nu, want PvdA is door de spreektijd heen. Voor de woordvoering?

00:21:41

De heer Bosch: Nee, ik wou een vraag stellen.

00:21:43

Voorzitter: Nou, heel kort.

00:21:44

De heer Bosch: Dank u wel, voorzitter. De fractie van de Partij van de Arbeid zegt: "Op korte termijn voor meer voorzieningen toevoegen." Is de fractie van de Partij van de Arbeid dan ook van mening dat, gezien er nu al best veel mensen daar wonen, de gemeente Groningen wat laat is met het toevoegen van die voorzieningen op dit moment?

00:22:06

De heer Bushoff: Ja, je kan het laat noemen of je kan zeggen: "De urgentie is hoog, omdat nu wel te doen, omdat we nu het inzicht hebben dat de wijk uit meer bestaat dan alleen een verzameling huizen." Juist nu er veel mensen wonen, er ook een grote behoefte is aan inderdaad voorzieningen. De oproep is inderdaad vooral: zorg er nou voor dat er snel voorzieningen worden gerealiseerd en maak daarbij slimme koppelingen. Dat noemde ik ook. Op het moment dat je een nieuwe school gaat bouwen, denk er dan over na of dat misschien, in moderne taal, een multifunctioneel centrum kan zijn, zodat daar ook een dorps huis bij is met misschien wel een bar, zodat daar ook een bibliotheek bij zit. Mijn punt is vooral: realiseer die voorzieningen en maak dan bijvoorbeeld, als het kan, ook slimme koppelingen als je zo'n school gaat bouwen. Dat was mijn voornaamste punt.

00:22:48

Voorzitter: Lijkt me helder. Dan gaan we ook nu door naar de volgende woordvoerder. De heer Hekkema van Partij voor de Dieren, gaat uw gang.

00:22:55

De heer Hekkema: Dank, voorzitter. Ik voeg graag een vierde punt toe aan het verhaal van de heer Bushoff. Wat de Partij voor de Dieren betreft is het gewoon heel belangrijk dat we ook dat grote natuurbelang in de verdere ontwikkeling van Meerstad meenemen. We zien in de stukken echt hele grote ambities op het gebied van groen, natuur en waterloop. Dat kan bij onze fractie ook echt op enthousiasme rekenen. We zijn blij met die passages. De agenda van de toekomst is natuurlijk een wensbeeld en we hopen dat dat in de praktijk ook op die

manier kan worden gerealiseerd. Ik zal een aantal punten aanstippen. Het is onze wens en het is denk ik ook heel belangrijk om meer biodiversiteit toe te voegen door middel van groen, natuur binnen de verdere te ontwikkelen plannen. Geïnspireerd eigenlijk door inwoners uit de Meerdorpen hebben de heer Sietsma en ik ook al een voorzetje gedaan door het belang van het grote Meerbos in de kom van de A7 te benadrukken. We zien ook graag dan dat die wens die vanuit de raad en vanuit inwoners komt snel wordt opgepakt, omdat natuurlijk lang duurt voordat grote bospercelen en natuurgebieden echt een volwaardige natuurfunctie ook hebben. We hebben het in het plan van 2005 ook gezien: grote bos percelen ingetekend maar eigenlijk is er niets van terechtgekomen. We zouden graag zien dat we toch over vijftien jaar wel al grote vorderingen hebben gemaakt met het aanleggen van meer natuur. Volgens mij is het dan ook belangrijk om bijvoorbeeld al in een vroeg stadium planologisch vast te leggen dat je die verbindingzones en nieuwe natuur de bestemming natuurecologie geeft. Ook de natuurorganisaties benadrukken daarvan het belang. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor andere ontwikkelingen, zoals natuur inclusief bouwen, circulair bouwen, coöperatief bouwen, waar de raad ook een aantal initiatiefvoorstellen en moties over heeft ingediend die zijn aangenomen. Dat biedt ook kansen om dat dan planologisch te verankeren, denk ik, in een heel vroeg stadium. Graag ook aandacht daarvoor in de omgevingsvisies die eraan zitten te komen, de milieueffectrapportage en ook alle andere deelplannen die nog langs de raad gaan komen. Dan ook graag aandacht, in de agenda staat er ook het een en ander over, maar we hebben natuurlijk te maken met een gebied in een laagveengordel. Als je de klimaatmodellen erop naleest die nog toch een zekere onzekerheidsmarge bevatten, maar waarvan wel duidelijk is dat we te maken krijgen met verdere zeespiegelstijgingen, met alle gevolgen van dien, met gebied dat grotendeels onder NAP ligt. Wonen aan het water is leuk, maar wonen in het water misschien minder. Die vervolgpunten moeten wat onze fractie betreft ook heel erg [onhoorbaar] zijn, zodat we in ieder geval goed weten hoe dat gebied er over vijftig jaar uitziet dus bijvoorbeeld aansluiting te zoeken bij Sponsland, andere ideeën over natuur inclusief inrichten van grote ontwikkelingen. Een zorgpunt dat in de plannen staat, het kan zo zijn omdat het in conceptvorm is gedeeld: eerder is er tussen P&R Meerstad en het Rietland en het Driebondsbos en fietspad ingetekend en ook wat bebouwing, direct naast de P&R Meerstad. We hebben in het coalitieakkoord afgesproken dat het Rietland onaangetast zal blijven. Maar, dat is ook eerder wel besproken, als gevolg van een motie in de raad dat die hele zone eigenlijk een ecologische verbindingzone moet worden. Op het moment dat je dat zou gaan bebouwen op den duur, komt misschien die wens ook in het gedrang en heb je eigenlijk ook problemen met het creëren van die ecologische verbindingzones dus daar graag nog aandacht voor. Ik hoop dat de wethouder een toezegging kan doen op dat we dat gebied onaangetast laten en ook in lijn met die uitspraak van de raad, die aangenomen motie, toch goed kijken hoe dat gebied ecologische waardevol kan worden.

00:26:46

Voorzitter: U heeft nog minder dan een halve minuut.

00:26:48

De heer Hekkema: Tot slot: ik wilde nog een toevoeging op de heer Bushoff zeggen. Mooi dat de identiteit van de lintdorpen behouden blijft. Dat staat ook wel echt als uitgangspunt in de stukken. Wij zouden dan nog graag willen toevoegen dat je misschien in die

tussengebieden iets kan doen met natuur en ontwikkelingen in de vorm van plantaardige voedselproductie en gewassen voor de bouw. Op die manier zou je misschien ook de houtproductie of andere vormen een circulaire bouwmaterialen kunnen aanplanten om die vervolgens te gaan gebruiken voor de bebouwing in nieuwe ontwikkelingsgebieden. Daar graag ook nog aandacht voor in de verdere plannen. Dat was het dan, voorzitter. Dank.

00:27:32

Voorzitter: Dank. Ik zie de heer Rustebiel van D66, gaat uw gang.

00:27:38

De heer Rustebiel: Dank u wel, voorzitter. Ik denk een prachtig wensbeeld dat hier is neergelegd door het college in samenwerking met een aantal belangrijke partijen. Goed uitgangspunt. Echter ontbreken er ook nog een aantal dingen en zou mijn fractie graag een aantal punten wat steviger aangezet zien. Het belangrijkste is eigenlijk dat moderne wijken meer zijn dan een verzameling huizen. In de jaren negentig hadden we echt nog een soort centralisatie gedachte: wonen doe je op andere plek dan waar je sport en werken doe je nog weer op een andere plek. Dat zorgt ervoor dat er minder samenhang is in wijken en zorgt ook dat er heel veel verkeersbewegingen ontstaan. Die trend wordt langzaam maar zekere gekeerd. In dat licht zouden wij ook een lans willen breken voor het pleidooi dat de bewoners houden voor meer sportvoorzieningen. Ik denk dat het goed in beeld gebracht moet worden wat het moet zijn. Misschien moet er ook wel gewoon echt een sportpark zijn. Als je kijkt naar de bezettingsgraad van andere sporthallen en velden, zou ik me best voor kunnen stellen dat je daarop uitkomt maar misschien zijn er ook andersoortige sportvoorzieningen wenselijk. Qua sport in de openbare ruimte is het daar natuurlijk dik voor elkaar, dus dat is op zich een goede ontwikkeling. Dan is de betaalbaarheid belangrijk. De heer Bushoff heeft toen het initiatiefvoorstel ingediend. Ik hoor hem nou vooral over sociale huur. Ik hoop dat het college ook de andere segmenten niet vergeet. Het is ook keuzes maken. Als je daar geld aan uitgeeft vanuit de GREX, kun je het niet aan andere dingen uitgeven. Mijn fractie zou dan echt wel willen zeggen: kijk niet alleen naar die betaalbaarheid maar kijk ook naar die voorzieningen, want anders heb je nog steeds niet echt een wijk. Verder vindt mijn fractie het belangrijk dat er ruimte komt voor ondernemerschap in de woonwijk zelf, bijvoorbeeld op straathoeken. Ik kan me best wel voorstellen dat de detaillisten of ondernemers het interessant vinden. Dat geeft dynamiek en levendigheid aan zo'n wijk. Voorzieningen zijn nu vaak wat verder weg. Ik heb in eerdere presentaties van het college dat wel voorbij zien komen, maar de praktijk is wel eens weerbarstig dus nogmaals een pleidooi: maak ruimte voor kleine ondernemers, ook juist in woonwijken en niet alleen gecentreerd op bedrijventerreinen. Dan wou ik het college vragen naar de voortgang van het initiatiefvoorstel bio-based bouwen. Ik weet dat veranderingen in de bouw best wel langzaam gaan, omdat het een traditionele wereld is die op productie draait. Dat hebben we ergens ook wel nodig nu. Ik zou graag willen vragen naar een meer passief bouwen, want als je meer gebruik maakt van bijvoorbeeld de zon, dan heb je ook gewoon minder energie nodig. Ik denk dat bio-based en passief bouwen-- We praten er op beleidsmatig niveau veel over, maar ik denk dat de uitvoering echt nog beter moet. Dus graag een reactie van het college daarop. Verder zou mijn fractie heel graag een rondje Meerstad willen fietsen. Er is een fietspad ingetekend. Wij kunnen niet wachten tot we rond kunnen. Dat lijkt ons hartstikke mooi. Dat was het wel. Dank u wel.

00:30:17

Voorzitter: Dank u voor uw woordvoering. Ik zag eerst de heer Vaes van de VVD. Gaat uw gang.

00:30:27

De heer Vaes: Voorzitter, hier zit een trotse inwoner van de gemeente Groningen en tevens Meerstad. Ik wil mijn woordvoering beginnen met twee complimenten. Dan overgaan tot een opmerking. Vervolgens drie vragen stellen aan de wethouder en eindigen met een verzoek. De agenda voor de toekomst is een update van het masterplan 2005 naar een masterplan 2022. De verschillen zijn goed beschreven en duidelijk benoemd. Dank daarvoor. Er is door bureau Meerstad bewust gekozen voor en gewerkt aan participatie. Eén van de belangrijkste onderwerpen waar inwoners verbetering willen zien. Ik zie hier een goed voorbeeld hoe het wel kan. Dat wil ik graag benoemen. Bij deze. Wat ik wil opmerken bij de agenda voor de toekomst, is dat ik deze beschouw als een visie document met wat lichte kaders stelling. Dit vind ik belangrijk om te noemen, aangezien veel feedback die ik krijg van mensen uit de buurt, gaan over inhoudelijke invulling. Iets waar deze update van het masterplan nog niet op ingaat. Ik wil iedereen bedanken voor de vragen en opmerkingen. Die feedback neem ik graag mee naar de volgende stap. Als ik de agenda voor de toekomst verder lees, vallen mij een aantal zaken op. Kijken we naar het verschil tussen 2005 en 2022, valt op dat er de een-derde blauw, een-derde groen en de een-derde rood niet meer overeind staat. Blauw gaat van 650 hectare naar 350. Bedrijven gaan van 135 naar 75 hectare en rood bevat 2.000 woningen minder, oftewel 20 procent. Over dat laatste wil ik een vraag stellen aan de wethouder. We gaan van een woonopgave van 10.000 woningen naar een totaal van 8.000. Dit omlaag bijstellen doen we terwijl de ontwikkelingen tussen 2005 en 2022 juist aanleiding geven om meer woningen te bouwen. We zitten immers in een woningcrisis. Inwoners kampen met een tekort aan beschikbare en betaalbare woningen. Ik wil de wethouder vragen of hij de keuze voor een kleinere bouwopgave kan toelichten. Daarnaast wil ik ingaan op de financiële consequenties. De verwachting is dat door de laatste beleidsontwikkelingen en de ambities in het coalitieakkoord meer financiële middelen nodig zijn dan toegekend om dit plan uit te voeren. Ik heb de volgende twee vragen aan de wethouder. Eén: heeft uw plannen om bij te sturen op deze overschrijding zodat het plangebied Meerstad toch budget sluitend opgeleverd kan worden? En zo ja, hoe wil u dat gaan doen? Twee: als er niet gekozen wordt om binnen budget te blijven, hoe gaat de wethouder dit extra budget organiseren? Met andere woorden, waar gaat deze overschrijding ten koste van? Als laatste zou ik u willen vragen om een reactie te geven. Ik heb een inzending vanuit Dorpsbelangen Meerstad gezien, en daar wordt gesproken over een tekort aan maatschappelijke voorzieningen. Er wordt gesproken over sociale woningbouw. Er wordt gesproken over het gebrek aan goede OV-verbindingen en over slechte verkeersveiligheid. Ik wil eigenlijk aan de wethouder vragen: wat is uw gedachten hierover en eventueel uw plannen? Dan is het einde van mijn woordvoering, voorzitter.

00:34:07

Voorzitter: Dank u. Toen zag ik de heer Moerkerk van Stadspartij 100% Groningen voor de woordvoering, gaat uw gang.

00:34:15

De heer Moerkerk: Dank u, voorzitter. Ik sluit mij ook aan bij de complimenten die de heer

Vaes uitspreekt over het participatietraject. Ik zie graag dat bewonersorganisaties schrijven, dat ze natuurlijk nog wat wensen en belangen en dingen zien, maar dat ze ook duidelijk aangegeven dat een goed gesprek is geweest en dat er veel mensen ook bij betrokken waren. Daarvoor mijn complimenten. Als ik daar iets overdrijf, hoor ik dat alsnog toch nog graag. We komen vast nog wel vaker over Meerstad te spreken. Mijn collega voor mij roept ook iets over budgetoverschrijding, hoe dat op te vangen. Dat zal ik weglaten nu om het wat korter te houden. Ik zei al iets tegen de Partij van de Arbeid over bent u dan bereid appartementen te bouwen die wordt goedkoper zijn, waardoor we sneller productie kunnen maken op plekken, misschien ook op plekken waar het nu niet voorzien is, dus niet alleen langs de Eemskanaalzone maar ook meer in Meerstad. Ik denk dat het verstandig is, dat is goed te overwegen, dat te doen en ook om -Ik vind het een prachtig gebied, Meerstad - het iets meer een centrum zou kunnen creëren. Een centrum dat ook economisch misschien zich wat makkelijker kan ontwikkelen. Dat een bakker zegt: "Ik durf het aan" of een bar, die zegt: "Ik probeer het", of een snackbar die het toch maar misschien een keer ziet zitten. Het is nu erg versnipperd maar dat komt waarschijnlijk die economische ontwikkeling niet erg makkelijk ten goede, dus een soort centrum meer creëren vind ik te overwegen. Dat vervangt dan misschien ook het probleem af van meer sociale woningbouw, wat compacter bij elkaar. Ik las wat zorgen over OV. Misschien is een routing van bussen verleggen een interessante optie, dat je dus niet heen en weer rijdt van Meerstad naar de stad alleen, maar ook gewoon misschien een lus kan maken via Beijum, of Leeuwenborgh of een lus via Harkstede. Misschien wordt er al over gedacht of is dat al deels in uitvoering, maar in die sfeer zou ik toch het OV problemen een beetje willen zien. Ik vind de Harkstede, dat is niet onze gemeente, maar verbinden met het Woldmeer een kans. Volgens mij geeft dat wat meer jeu in het gebied, dat je ook gewoon daar met je boot heen kan en daar van de voorzieningen kan gebruiken of het terrasje kan pakken. Dat lijkt me een mooie kans. Ten slotte nog een ander dingetje. Er is een gebiedje waar tiny houses ontwikkeld worden. Ik vroeg me af of er een link gelegd is tussen dit gebiedsontwikkelingetje tiny houses en alternatieve woonvormen in de stad. Er zijn nogal wat perikelen rondom alternatieve woonvormen. Waar moeten mensen heen? Ik sprak mensen uit het Betonbos die zeggen: "We moeten ergens heen. Het is nog niet duidelijk. We hadden heel graag wel een keer willen meedenken over dit soort projecten. Dat is ook niet echt gebeurt." Dus een bruggetje slaan met deze groep mensen die eigenlijk gewoon al tiny wonen en heel veel ervaring ook kunnen inbrengen. Ik nodig de wethouder van harte uit een keertje een kopje thee te drinken in het Betonbos. Misschien is dat wel eens een keer gunstig om daar wat relaties te leggen. Die mensen willen graag iets, maar kunnen hun ei niet kwijt. Tot zover. Dank u, voorzitter.

00:37:21

Voorzitter: U heeft nog een vraag van de heer Bushoff, gaat uw gang.

00:37:24

De heer Bushoff: Voorzitter, ik was er toch nog eventjes over aan het nadenken. Eerder vroeg de heer Moerkerk mij of ik eventueel bereid zou zijn of dat ik het ook een idee zou vinden om als je meer sociale huur of meer betaalbare woningbouw wil realiseren, of je dan eventueel ook aan de knop zou kunnen draaien om die woningbouw anders te realiseren. Het antwoord daarop is natuurlijk: ja, dat is een van de knoppen waar je aan zou kunnen

draaien. Tegelijkertijd hebben we natuurlijk in Groningen ook wel een hele rijke traditie in mooie volkshuisvesting die we ook volgens mij wel in ere moeten houden, dat ook sociale woningbouw mooie, kwalitatief goede woningen zijn. Bent u het dan wel met de Partij van de Arbeid eens dat als wij meer betaalbare woningbouw gaan realiseren, meer sociale woningbouw gaan realiseren, dat dat wel kwalitatief goede en mooie woningen moeten zijn?

00:38:11

Voorzitter: De heer Moerkerk.

00:38:13

De heer Moerkerk: Zeker. Als dat financieel haalbaar is en past in het plan en goed gedekt kan worden, eventueel uit GREX enzovoort, prima. Ik gun iedereen een mooie woning met tuin en als dat kan graag. Ik vrees dat dat toch een beetje wensdenken is, maar laat het alsjeblieft onderzoeken. Misschien valt het financieel mee en is het te behappen. Ook omdat het project zo lang duurt. Het duurt nog tientallen jaren. Misschien lukt het niet over vijf jaar, maar misschien lukt het over vijftien jaar wel omdat we dan financieel in ander vaarwater zitten. Absoluut. Laat het uitzoeken en proberen.

00:38:50

Voorzitter: Dank. Dan zie ik de heer Sietsma van GroenLinks voor de woordvoering, gaat uw gang.

00:38:57

De heer Sietsma: Dank u wel, voorzitter. Er ligt wat GroenLinks betreft een heel mooi resultaat van intensieve participatie. We zijn ook heel blij dat ook de jeugd daarin is meegenomen, want zij zullen daardoor er waarschijnlijk nog vele jaren wonen en hebben toch vaak andere wensen dan volwassenen. Het plan is wat GroenLinks betreft een hele verbetering ten opzichte van het oude masterplan. Ik noem een paar punten die GroenLinks bijzonder aanspreken. Natuurlijk het bos langs de A7. Ik heb zelden gezien dat een filmpje van twee raadsleden zo snel effect heeft. Ik noem ook de boomkwekerij. Het combineren van wonen en zorg, de ruimte voor wooncoöperaties, werkplekken integreren in het woningengebied. De heer Rustebiel sprak daar ook al over. De manier om het vervolg aan te pakken en het bouwen van kleinere eenheden met een eigen karakter zijn allemaal zaken die ons zeer aanspreken. Enkele organisaties vragen nog aandacht voor wat meer specifieke punten die hun eigen belang raken. Ik ga die niet opnoemen, de lijst zou te lang worden, maar mijn vraag aan de wethouder is: klopt mijn veronderstelling dat het college al die punten gaat meenemen bij de uitwerking van de plannen? Dan heb ik toch enkele vragen, maar voor ik die noem toch een suggestie over die sociale woningbouw en dat gaat over mooie woningen. Het gaat over passief huizen bouwen. Ik heb wel eens een architect gesproken die in staat is om fraaie sociale woningbouw te realiseren, passieve huizen tegen gewoon de sociale woningbouw kosten en die van de woningcorporatie te horen kreeg: "Deze huizen zien er echt te luxe uit", dus ik zou ervoor willen pleiten om dat niet te doen. Laten we gewoon luxe huizen bouwen die er luxe uitzien, ook voor sociale woningbouw. Graag een reactie van de wethouder daarover. Kan dat dan ook passief zijn? Dan nog enkele kortere vragen. Wij maken ons zorgen over de boerderij aan de Meerweg 6. Die staat te verpieteren. Kan het college het onderhoud ter hand nemen? Wij zien ook wat bebouwing

ingetekend bij de Rietlanden naast de P&R. We hebben niks tegen bouwen op de P&R, of daar de P&R integreren met bebouwing, maar die Rietlanden staan in het coalitieakkoord gereserveerd. Wij zien dat ook graag als natuur behouden. Gaat het college zich richten op doelsoorten in plaats van alleen groen in te tekenen, ook doelsoorten nemen als uitgangspunt voor het beheer? Gaat het college ook behalve voor het bos ook op voorhand regie nemen op de voorzieningen? Verder deel ik het pleidooi voor sociale woningbouw.

00:41:57

Voorzitter: En u heeft een vraag van de heer Rustebiel van D66.

00:42:00

De heer Rustebiel: Dank u, voorzitter. Veel herkenbare punten van GroenLinks, dat deel ook wel. Alleen GroenLinks gaat voorbij aan een belangrijk punt van de bewoners en ik heb het zelf ook genoemd namens D66. Zouden we niet moeten kijken of hier echt veel meer volwaardige sportvoorzieningen moeten komen, misschien wel een sportpark? Zouden we niet echt serieus moeten overwegen om daarin te gaan investeren?

00:42:22

De heer Sietsma: Ik heb u gehoord, ik heb het ook gelezen van de bewoners. Ik ga er niet aan voorbij, hoor. Het staat in een lijstje met zorgpunten dus ik deel heel erg dat er op fietsafstand voldoende sportvoorzieningen moeten zijn. Of dat er een sportpark moet zijn, weet ik niet. Dat is een kwestie van uitwerken. Er liggen ook nog wat ingewikkelde vraagstukken rondom dat sportpark, wat in Engelbert al ligt. Dat leent zich erg voor uitbreiding, maar de inwoners zijn ook bang dat het te groot wordt. Dat vergt echt wel maatwerk maar ik steun zeker het pleidooi voor voldoende sportvoorzieningen.

00:43:01

Voorzitter: Voor uw woordvoering, mevrouw Armut, van de CDA.

00:43:05

Mevrouw Armut: Dank u wel, voorzitter. Het is mooi dat er zo hard wordt gewerkt aan het plangebied Meerstad, dat het steeds concreter wordt en bovendien dat participatie en behoud van het karakteristieke van de lintdorpen zo voorop staan. Ook wil het CDA nog even stilstaan bij de voorzieningen. Gelukkig is er al heel veel zinnigs over gezegd, want zoveel tijd heb ik niet. In een wijk is het namelijk ook van belang dat mensen samen kunnen komen, waar mensen sociale contacten kunnen leggen en onderhouden en waar gemeenschapszin binnen een wijk of dorp ontstaat. Bewoners laat al langer weten dat ze snakken naar voorzieningen: winkels, een sportclub of een dorps huis. Ik zou nog even willen aanhaken op die sportfaciliteiten want met de verdere groei van Meerstad zal er nog meer aanwas komen voor bijvoorbeeld de sportclub te Engelbert. Wat het CDA betreft wachten we niet tot zijn geen capaciteit meer hebben en zorgen we bijvoorbeeld voor meer sportvelden of inderdaad zelfs een eigen sportpark. Ik zou willen noemen dat bijvoorbeeld de voetbalvereniging in Garmerwolde aangeeft dat zojuist veel meer leden zouden willen en ook aan zouden kunnen. Voor Meerstad is deze vereniging wat lastiger te bereiken, blijkt, dus ik vroeg me af: ziet het college hier een oplossing in en wat zou het college dan kunnen doen om juist ook aanwas vanuit Meerstad naar Garmerwolde te krijgen? Verder zou het CDA nog even stil wil staan bij de wens voor seniorenwoningen die bestaat bij de bewoners van Meerdorpen. Ouderen willen graag in hun eigen dorp blijven wonen, maar zouden juist

wel wat kleiner willen wonen. Zo ontstaat er ook weer wat meer ruimte en het CDA zou het bijvoorbeeld mooi vinden als de boerderijen aan de Middelberterweg, die ook al werden genoemd, nadat ze van onderhoud zijn voorzien, een dergelijke woonfunctie of maatschappelijke functie toebedeeld zouden krijgen. Gaat het college deze wensen meenemen en concreet invulling geven hieraan? Ten slotte, voorzitter, dan rond ik af, ik denk dat het niet helemaal nu het moment is om helemaal stil te staan bij Skaeve Huse, maar ik heb toch nog even een vraag daarover. Er was namelijk nogal wat onduidelijkheid, onzekerheid bij de bewoners over wat die ontsluitingsroute nou ging betekenen. Ik vroeg mij af of de wethouder daar kort op terug zou kunnen komen. Dank u wel.

00:45:16

Voorzitter: Dank. Ik kijk even rond. Ik zie de PVV. Wilt u uw woordvoering doen, mevrouw Blauw? Gaat uw gang.

00:45:27

Mevrouw Blauw: Dank u, voorzitter. Ik sluit mij aan bij de woorden van mijn buurman, de heer Moerkerk. Fijn ook dat de bewoners betrokken zijn in het participatietraject. Wij hebben voorheen, mijn fractiecollega Dennis Ram, al mee voor gepleit voor meer sociale woningbouw. De kosten van de bouw gaan omhoog, er dient een nieuwe huizen crisis aan. De materialen, grondstoffen, vaklui worden er allemaal duurder, hypotheekrente ook hoger. Alleen de huizenprijzen kunnen we niet laten dalen. Dit zijn wel reële risico's. Onze vraag is: hoe gaat het college hiermee om? Zoals andere fracties ook al aangegeven hebben en ik vanmorgen las op RTV Noord: Meerstad snakt naar een voorzieningen. Bakker, dorps huis en sportverenigingen. Dit zijn ook ontmoetingsplekken en bevordert ook de sociale cohesie. Voor jongeren is dit erg belangrijk en ook voor de toekomst van Meerstad dus wat ons betreft de volle focus op voorzieningen. Dat was het even. Dank u, voorzitter.

00:46:32

Voorzitter: Dank. Dan kijk ik even rond. Volgens mij zijn er nog drie. Ik zie de heer Dijk van de SP.

00:46:39

De heer Dijk: Voorzitter, volgens mij hebben heel veel van mijn voorgangers al genoeg zinnige dingen gezegd. Eigenlijk was vanaf het begin af aan de kritiek op Meerstad al dat er een tekort zal zijn aan betaalbare woningbouw. Ik kan me niet meer herinneren omdat ik er niet helemaal zelf bij was, maar ik weet, omdat ik het terug had gezocht, dat steeds discussie was: moet er nou tien, 20 of 30 procent sociale huur komen? In iedere keer voor de verkiezingen zeiden de partijen "Er moet wel 40 komen!" en iedere keer een jaar na de verkiezingen bleek dat het maar 10 procent kon worden aan sociale huur, omdat het gewoon enorm tegenviel. Vanaf 2005, ik ga niet het hele rijtje opnoemen, maar moesten er ook miljoenen worden afgeboekt. Daarom vind ik eigenlijk de vraag die de PVV stelde over financiële risico's best een gelegitimeerde vraag. Dat is ook wel een beetje koffiedik kijken maar ik ben wel benieuwd naar het antwoord van het college. Over de betaalbare woningen: helemaal eens met de heer Bushoff. Ook goed dat daar toen het initiatiefvoorstel voor ingediend en aangenomen is. Ik zat te denken: de eerste woningen werden zo rond 2010 opgeleverd. Stel je nou voordat je in 2010 geboren bent, dan heb je een wijk meegemaakt, vol in opbouw, eenzijdige opbouw, heel weinig variatie in woningsoorten. Je

hebt meegemaakt dat het een wijk is waar inderdaad een gebrek is aan voorzieningen, of in ieder geval in een beperkte mate maar aanbod is van voorzieningen. Dat komt direct bij mijn volgende punt. Dan ben je nu twaalf jaar en dan vraag ik mij af: wat is er voor jongeren in Meerstad op dit moment te doen aan plaatsen van ontmoeting? Dit is een beetje het Vinex-wijken probleem dat er in het begin geen voorzieningen zijn voor jongeren en die worden geboren, dan zijn ze een jaar of twaalf, dertien, veertien en is er een gebrek aan jongerenactiviteiten. Dat is eigenlijk mijn enige echte vraag die ik heb, want wat D66 aan gaf inderdaad op straathoeken plek voor ondernemerschap zoals bakkers en dat soort dat soort dingen, of snackbars. Daar ben ik een persoonlijke voorstander van. Om bij D66 aan te sluiten, voor zo'n multifunctioneel centrum zou dan ook een plek of ruimte moeten komen voor jongerenactiviteiten. Dat is eigenlijk de kern van mijn punt: wat heeft Meerstad in de toekomst te bieden voor jongeren?

00:49:18

Voorzitter: Dat lijkt me een heldere vraag. Ik zie de heer Bosch van Student en Stad voor de woordvoering.

00:49:24

De heer Bosch: Dank u wel, voorzitter. Ook Student en Stad vindt het toekomstplan voor Meerstad een ontzettend mooi plan om te lezen. Aantal dingen die terugkomen: veel mooie woningen en veel ruimte voor groen, natuur en waterloop, zei de woordvoerder van de Partij voor de Dieren mooi. Ik zei ook tegen mijn fractie toen wij dit bespraken: "Als de participatie zo uitgebreid wordt gedaan en er zo veel aandacht voor is, en als je ziet dat er zoveel in spraakreacties zijn, dan wordt de functie van volksvertegenwoordiger ook minder relevant, omdat het eigenlijk direct ernaar toegaat." Het zou voor mij raar voelen om nu met een hele grote mond en op poten te gaan zeggen dat het allemaal niet klopt, terwijl er zo veel inspraakreacties zijn en zoveel voor participatie op dit proces. Natuurlijk lezen we het en controleren we het, maar heel erg veel complimenten over dit participatieproces. Ik denk wel dat het een balans is en dat heeft ook te maken met het volgende punt dat ik ga maken. Dat is eigenlijk de status die het nu heeft en hoeveel voorzieningen er nu zijn. Ik sprak een inwoner, die gaat 1 januari met veel zin met zijn gezin daar naartoe verhuizen. Zijn twee kinderen, een jongetje en een meisje, voetballen graag, maar het is gewoon heel moeilijk om dichtbij voorzieningen te vinden om te voetballen op dit moment. Mijn vraag aan de wethouder is: zou het kunnen dat er te veel aandacht is geweest voor het toekomstbeeld en participatieproces maar dat we te laat zijn begonnen met daadwerkelijk de voorzieningen te bouwen? Is de wethouder dat met de fractie van Student en Stad eens? Het past heel erg in het straatje van het punt wat de heer Dijk maakt over jongerenvoorzieningen. Er komen steeds meer jongeren te wonen en die willen voorzieningen. Ze willen plekken om buiten samen te komen en dat is ook heel erg belangrijk. Dit alles leidt er ook toe dat er, wat de fractie van Student en Stad betreft, heel veel haast moet komen in zo snel mogelijk die voorzieningen realiseren op die plek zonder dat je die participatie uit het oog verliest. Dat is een balansopdracht. Ik denk ook dat het college dat kan, maar dat er genoeg aandacht is voor tempo. Dat is denk ik relevant. Tot zover, voorzitter. Dankjewel.

00:51:54

Voorzitter: Ik zie de heer Van der Laan, Partij voor het Noorden.

00:51:59

De heer Van der Laan: Dank, voorzitter. De Partij voor het Noorden is uitermate positief over het hele participatieproces zoals dat gevoerd is. Heel uitgebreid. In dat kader sluiten we ons aan bij Student en Stad. Ik heb zelf de wijk echt pas goed leren kennen toen ik daar begin maart mocht flyeren. Er waren straten bij, dat was werkelijk waar, waarin zowat elk huis een kinderwagen of een box stond. De wijk is nog steeds aan het verjongen. Ik overdrijf echt niet. Ik was aangenaam verrast daarover. In die zin kunnen wij ons volledig vinden in de uitbreiding van voorzieningen zoals Dorpsbelangen Meerstad die ook heeft voorgesteld. We zijn natuurlijk heel blij dat er 2 november dan eindelijk een supermarkt opengaat. Dat is dan toch al een lichtpuntje. Maar goed, er moeten nog veel meer voorzieningen komen dan alleen die supermarkt natuurlijk. Ook al gezegd hier natuurlijk, het aandeel sociale huurwoningen mag toch wel fors omhoog. Tegelijkertijd zal het ook wel weer heel lastig zijn, maar dat moet wel, voorzitter. Wij zijn wel kritisch op de productie van nieuwbouwhuizen. Als je zelfs in hoogtij jaren die we nu net achter de rug hebben, en dan praat ik over 2020, 2021, niet verder komt dan pak hem beet 200 woningen in zo'n grote wijk, mag er toch echt wel wat bouwambitie bij. Daar graag een reactie op vanuit het college, of die bouwproductie niet verder omhoog kan en waarom die tot nu toe toch maar toch wat achterblijft bij de ambities terwijl we gewoon hele goede jaren in ieder geval hebben gehad? De jaren die nog moeten komen, dat weet je gewoon niet, maar als je nu al naar de hypotheekrente kijkt, naar dit jaar, twintig jaar vast. Begin dit jaar nog 1,5 procent en nu bijna 5 procent, dan hou je toch wel je hart vast als het gaat om investeringen van particulieren, aangaande hypotheeken. Tot zover, voorzitter.

00:54:29

Voorzitter: Dan is er nog één fractie over en dat is de heer Wennink van de ChristenUnie. Gaat uw gang.

00:54:36

De heer Wennink: Dank u wel, voorzitter. Mooi is als laatste dat je even kan aansluiten bij wat er voorgaand gezegd is. Ik vond dat de heer Bosch het wel heel mooi verwoordde over de participatie, dat tien pagina's aan participatieproces ertoe leidde dat je zegt: "Ik vind het wel een heel mooi plan", dus een dikke pluim daarvoor. Ik vind echt dat het plan in algemene zin zeer doordacht is. Ik denk dat dat ten grote delen komt door het participatieproces wat eraan voorafgegaan is met pizza-avonden met jongeren tot de deeltafels met verschillende wijken. Dat is hartstikke mooi om te lezen. Ik vind het goed om te lezen en om te horen vorige week, dat de Meerdorpen positief zijn over de ruimte rond het lint zoals dat genoemd wordt. De verschillende scenario's hoe de dorpen geïntegreerd zijn, waar er nu voor geopteerd wordt in de visie, dat daar een soort ruimte rondom de linten ontstaat, wat zeker nog in detail uitgewerkt kan worden, maar waar de Meerdorpen zich op zich wel in kunnen vinden. Dat is hartstikke positief. Ik sluit aan bij wat er eerder gezegd over voorzieningenclusters. Er zijn bewoners met bepaalde verwachtingen heen getrokken als pioniers tien jaar geleden, meer zelfs, en ik denk toch dat we daar ten dele nu op terug zijn gekomen, waar hopelijk nu we met hernieuwde aandacht toch weer vervulling aan gegeven kan worden. Ik zou graag willen meegeven: durf voor te lopen op het ontwikkelen van zo'n wijk. We tekenen nu voorzieningenclusters in op plekken waarvan we weten dat er straks wijken ontstaan, maar durf dan ook zo'n voorzieningencluster op tijd aan

te leggen en wacht dan niet tot er heel veel woningen staan en dan het voorzieningencluster. Doe het al vroeg, zoals ook bijvoorbeeld met het onderwijs is gedaan, waar de eerste school er eigenlijk al stond voordat Meeroevers goed en wel een beetje een aantal straten groot was, wat voor de gemeente best spannend is, maar wat wel de aantrekkelijkheid van een gebied enorm vergroot. Durf die voorzieningenclusters op tijd neer te leggen. Complimenten voor hoe het financieel in elkaar zit. Ik zal er niet al te veel op ingaan, maar de sessies die we tot op heden heb gehad, bespreking van de GREX en dergelijke, is gewoon hartstikke knap. Ondanks de turbulente jaren in het begin zijn de laatste jaren gewoon heel mooi en financieel verantwoord gevoerd. Nog even kort stukje mening over het bedrijventerrein. Daar is wat over gezegd en geschreven in de media. Wat ons betreft is het verstandig dat we het bedrijventerrein binnen het plan behouden, zoals het eerst was. Het is mooi om te lezen dat de plek waar het nu ligt, de meest passende plek is. Langs de A7, mooi omljnd door een stukje groen, woon-werk combi's in de Eemskanaalzone. Hartstikke mooi. Ongedeelde stad. Sluit ik mij aan bij wat eerder gezegd wordt. Laten we ons inzetten op betaalbaar wonen, wat er gewoon mooi uitziet, wat past bij de leefkwaliteit waarop gestreefd wordt in de een-derde, een-derde, een-derde spelregels, hoog voorzieningenniveau en ook het gevarieerde zoals al hiernaast mijn collega van het CDA had aangegeven. Laat ook aandacht over voor seniorenwoningen, bijzondere woonvormen, woonzorgcombinaties. Daar is echt gewoon vraag naar. Het blijven wonen in de dorpen. Dat werd wel even aangestipt toen we daar langskwamen. Als laatste zijn wij zeer benieuwd hoe we uiteindelijk dit omzetten naar een omgevingsvisie, zeker gezien het feit dat bijvoorbeeld de woningen langs de Eemskanaalzone in het aantal jaren toch zeker met een aantal honderden elke keer worden opgeplust en dat er nu toch bijna 2.000 tot 3.000 woningen worden ingekleurd, wat zeker wat betekent voor de hoogte van de bouw.

00:58:09

Voorzitter: U heeft nog een vraag van de heer Rustebiel.

00:58:12

De heer Rustebiel: Dank u, voorzitter. We hebben de afgelopen paar jaar en ook daarvoor goed samenwerken gewerkt om de ChristenUnie op gebied van sport. Ik was benieuwd wat de ChristenUnie nu vindt van de opmerking die het college in het stuk schrijft, dat eigenlijk de bestaande sportlocaties uitgebreid het worden en dat er geen nieuwe sportlocaties bij komen. Wat vindt u daar nu van? Eigenlijk is die wens er wel en is dat ook een wens die uw fractie uitgesproken heeft.

00:58:38

De heer Wennink: Dank voor het woord, voorzitter. Als ik kijk naar het plan, daar is een hele mooie pizzapunt getekend tussen de Driebondsweg en de Meerstadlaan, die wordt bestemd als sport. Dat is een best aanzienlijk stuk. Er wordt ook in gesproken over kijken hoe dat in te vullen met sportvoorzieningen. Als we daar alleen maar een skillspark van maken, is het wel een erg groot skillspark. Ik denk dat zeker in de plannen onze gezamenlijke wens doorkomt. Ook even aansluiten bij wat de heer van GroenLinks-- Sorry, ik ben voornamen gewend.

00:59:13

Voorzitter: De heer Sietsma.

00:59:15

De heer Wennink: De heer Sietsma! Ik wilde al voornamen gaan noemen, maar dat was natuurlijk helemaal niet professioneel geweest. De achternaam vergeten is veel professioneler. Wat de heer Sietsma noemde over de afweging tussen uitbreiden van sportplekken in bijvoorbeeld Middelbert, Engelbert, of we een nieuwe doen, kijken wat de belangen zijn van de sportverenigingen. Volgens mij wordt er hartstikke goed opgelet en wij delen de wens van D66 om goede sportvoorzieningen in de wijk te hebben. Absoluut.

00:59:48

Voorzitter: Stilte, maar volgens mij is nu iedereen geweest. Elke fractie is aan het woord geweest. We zitten nog ruim in de tijd blijkt dus dat is eigenlijk wel positief. De wethouder heeft nu alle tijd om de vragen te beantwoorden, dus gaat uw gang, meneer Van Niejenhuis.

01:00:04

Wethouder Van Niejenhuis: Dank u wel, voorzitter. Ook ik zal proberen om mij gewoon aan de mij beschikbaar gestelde tijd te houden, maar dank voor de uitnodiging om hier lang het woord over te voeren. De agenda voor de toekomst Meerstad, een bijzonder plan en ook een bijzonder proces waar veel complimenten voor zijn uitgedeeld. Dank daarvoor. Die geleid ik ook graag door naar de mensen die op de publieke tribune zitten, die daar hard aan gewerkt hebben, maar ook aan alle deelnemers. U heeft alle reacties gezien van de deelnemers, ook van een andere gemeente, Midden-Groningen, waarmee we heel goed samen hebben gewerkt in dit proces. Daar ben ik zelf ook best wel trots op en ik hoop ook dat we dat met elkaar vasthouden. We staan nu aan het begin van de verdere uitwerking en er is ook een uitnodiging om samen hier verder aan te gaan werken, dus laten we dat ook doen. Het is door een aantal van jullie al gemankeerd. We denken nu een beetje anders over Meerstad dan tien, vijftien jaar geleden. De heer Rustebiel zei dat denk ik wel mooi. In de jaren negentig dachten we: we maken woonwijken die de centrale stad eigenlijk ondersteunen om ze leunen op de voorzieningen die daar zijn. Nu denken we daar een klein beetje anders over. Dat uit zich ook in bijvoorbeeld onze mobiliteitsvisie waarin we spreken van een tien minuten stad waarin mensen eigenlijk op de fiets binnen tien minuten bij alle belangrijke voorzieningen zijn. Dat is ook wat we voor ogen hebben voor Meerstad op dit moment. Dat betekent ook dat het maken van voorzieningen in het bestaande deel van Meerstad best ingewikkeld kan zijn, maar dat we er zeker oog voor hebben voor de toekomst. Ik denk ook dat, nog even vooraf ter inleiding, dat we niet alleen bouwen gaan aan de toekomst van Meerstad, bouwen voor de toekomst van Meerstad, maar dat we ook een antwoord geven op de uitdagingen van deze tijd. Dan heb je het over klimaat en biodiversiteit bijvoorbeeld en waterberging. Ook dat zit gewoon heel erg in deze plannen. Ik zei het al, het is een uitnodiging om samen verder te gaan ontwerpen. Ik merk dat u staat te trappelen. Er komen er veel suggesties binnen. Ik wil die eerst maar eens even langs te gaan lopen voor een eerste reactie. De PvdA maakte een punt wat door velen herhaald is: meer betaalbare huur. Ik denk dat het college dat onderschrijft, dat dat echt moet gaan gebeuren. Meerstad is natuurlijk, heel plat gezegd, een beetje begonnen als een reactie op de uitstroom die veel steden in Nederland toen had en ook Groningen richting de dorpen. De jonge gezinnen en tweeverdieners gingen vaak de stad uit. Steden werden niet altijd gezien als hele prettige leefomgevingen. Je ziet eigenlijk dat alle steden daar antwoorden op geformuleerd hebben in de vorm van Amsterdam en IJburg. Groningen en Meerstad is in

verschijningsvorm totaal onvergelykbaar maar wel een antwoord op dezelfde vraag. Daar zijn we heel goed in geslaagd. Er wonen inmiddels duizenden mensen in Meerstad. Tegelijkertijd moet je nu zorgen dat daar voor iedereen een plek komt. We moeten zeker werken aan meer betaalbare huur en koop. Ik denk dat het idee om dat naar voren te trekken en via corporaties sneller te doen, dat het zeker een overweging waard is en dat we die gedachte ook gaan uitwerken en dat we ook de gedachte van tien nu naar 30 procent sociale huur gaan uitwerken. Ik kan me goed voorstellen dat we met een aantal scenario's gaan werken die we hier te zijner tijd aan de raad gaan voorleggen dus die toezegging wil ik zeker doen. De sportvoorzieningen is veel genoemd, maar het gaat natuurlijk niet alleen over sportvoorziening. Ook over andere voorzieningen. Ja, die gaan we maken in Meerstad. De heer Rustebiel zei net: "Dat wordt niet gemaakt", maar het wordt zeker wel gemaakt. Meerstad is van toegevoegde waarde voor de omgeving op alle vlakken en tegelijkertijd is dat ook een balanceeract want we willen natuurlijk niet andere bestaande voorzieningen in de omgeving ondergraven. Dat risico is ook niet zo groot, omdat er komen nog heel veel meer mensen erbij. Toch moet je goed kijken van wat is er al en wat maak je er nog bij? De suggestie, om alvast maar even te noemen van D66, om misschien wel meer te maken dan Meerstad zelf nodig heeft, vind ik een interessante. Misschien kan Meerstad wel wat betekenen in die zin. We moeten ons wel realiseren dat sportvoorzieningen de facto natuurlijk veel geld kost om enerzijds aan te leggen en te beheren en anderzijds natuurlijk eigenlijk geen opbrengsten kennen, zoals woningbouw dat wel heeft. Ik ga maar gewoon even het rijtje af. De Partij voor de Dieren. Ik zie trouwens dat de heer Rustebiel even wil reageren.

01:04:29

Voorzitter: Oh, sorry. Ik had u niet gezien. De heer Rustebiel, gaat uw gang.

01:04:33

De heer Rustebiel: Dank. In het stuk staat wel degelijk dat als het gaat om sportparken, dat het college ervoor kiest om bestaande plekken te versterken en niet om nieuwe plekken te gaan creëren. Ik ben benieuwd wat ik dan niet helemaal goed begrijp of lezen wij iets anders in dezelfde passage?

01:04:49

Voorzitter: Wethouder.

01:04:50

Wethouder Van Niejenhuis: Er wordt ruimte gemaakt in de nieuwe plannen in de agenda voor de toekomst van meer sportvoorzieningen. Daar wordt ruim in voorzien. Anders moeten we daar straks samen nog even naar kijken, maar ik kan het u ook wel laten zien in het stuk waar dat staat. Er wordt flink geïnvesteerd in sportvoorzieningen. Uw vraag of dat dan misschien zelfs wel meer kan zijn dan precies de bewoners van Meerstad nodig hebben, vind ik ook een interessante suggestie en ook daar gaan we naar kijken met de kanttekening die ik daarbij heb gemaakt. Partij voor de Dieren vraagt eigenlijk van kunnen we nou het maken van natuur alvast planologisch verankeren? Ik denk ook dat dat een goede suggestie is. We gaan natuurlijk een omgevingsplan maken. Dat zeg ik nu wel maar de Omgevingswet is natuurlijk weer uitgesteld, dus misschien wordt het nog wel een bestemmingsplan maar dat weet ik niet precies. We gaan een planologische titel verzorgen. Ik denk dat het heel

belangrijk is om ook te borgen via een planologische titel waar water komt, waar natuur komt en hoe we dat gaan doen. Wat ik al zei, we sluiten heel erg aan bij de uitdagingen van deze tijd. We maken heel veel meer waterberging. We doen heel veel op het gebied van groen en biodiversiteit. U vraagt ook om een toezegging van mij, namelijk over de Eemskanaalzone en P&R en de Rietlanden die de heer Sietsma ook noemde. Die toezegging ga ik niet doen. Rietlanden hebben we specifiek genoemd in het coalitieakkoord. Ten aanzien van die strook langs het Eemskanaal hebben wij gezegd: "Daar zou misschien wel een ecologische zone moeten komen", maar het gebied is vrij breed en het sluit niet helemaal uit dat je er ook iets kan maken, iets kan bouwen. We gaan onderzoeken hoe we die combinatie goed kunnen maken. Welke diersoorten moeten daar dan migreren? Hoe ziet zo'n gebied er dan uit? Kan je niet alsnog ook nog iets met een P&R en/of woningen in dat gebied? Onze visie nu is dat dat elkaar niet helemaal uitsluit maar we zullen daar gewoon voorstellen voor gaan doen.

01:06:44

Voorzitter: De heer Sietsma heeft daar een vraag over.

01:06:49

De heer Sietsma: Ik wacht de voorstellen graag af. Dat lijkt me ook niet onmogelijk, maar ik wil de wethouder er wel op wijzen dat de hele zone, vanaf de Woonschepenhaven tot aan Kardinge ontzet in diverse plannen is ingetekend als ecologische verbindingzone. Ik hoop wel dat die functie in ieder geval overeind blijft.

01:07:04

Wethouder Van Niejenhuis: Ja, hoor. Dat kan ik hier wel toezeggen. Dat is het ook echt en dat moet het ook echt blijven. Dat moet zelfs naar mijn mening wel verder versterkt worden. Dat kan ook. Je zou het misschien wel kunnen combineren met wat woningbouw of andere voorzieningen. Daar komen de voorstellen voor in de verdere uitwerking. Dan ga ik naar D66. De sportvoorziening hebben we eigenlijk al eventjes bij de kop gehad. Het is fijn dat u ook een pleidooi voor de betaalbare woningen steunt en ik hoor u ook zeggen: "Dat moet niet alleen sociale huur zijn." Nee, klopt. Het gaat ook over middensegment huur en koop. Het punt van ruimte voor ondernemerschap in de woonwijken vind ik een interessante. Dat is ook wel genoemd in de agenda voor de toekomst. Hoe je dat precies invulling geeft, is de vraag. Moet je dat inderdaad zoals in de bouwplannen van Berlage op de hoekjes rond de pleinen doen of zou je dat misschien wat meer kunnen clusteren in de kernen die we onderscheiden in de agenda voor de toekomst? U heeft misschien gezien dat er echt wel een accentverschuiving is, dat we hebben voorgesteld om meer te gaan werken vanuit drie kerngebieden. Ik zou me heel goed voor kunnen stellen dat je in één of twee van die kerngebieden, of misschien wel in alle drie juist, wat voorzieningen gaat maken, zoals een bakker of dat soort dingen. Allemaal op wandel- of fietsafstand voor de bewoners van Meerstad en de omgeving. U vroeg ook even naar het initiatiefvoorstel duurzaam bouwen. Daar was u samen met mij en de heer Sietsma één van de initiatiefnemers voor. Daar kom ik binnenkort even op terug. Daar wordt heel hard aan gewerkt in de uitvoering daarvan en ik hoop dat ik daar misschien eind van dit jaar, anders zeker begin volgend jaar al, weer even op terug kan komen. Hoe we concreet gaan vormgeven in Meerstad, dat vind ik toch wel een beetje een puzzel. We hebben natuurlijk nu de normen van BENG, bijna energie-neutraal bouwen. We hebben wel de ambitie om nog wat duurzamer te bouwen en

tegelijkertijd brengt dat weer allerlei vraagstukken met zich mee. Ik kan me ook voorstellen dat we daarmee gaan experimenteren, dat je bepaalde pilotgebieden zou kunnen bekijken, of je daar wat mee kan doen. Maar om nu te zeggen dat je voor de toekomst van heel Meerstad strenger dan de landelijke normen gaat bouwen, vind ik nog wel een ingewikkeld vraagstuk dus misschien moeten we daar in de uitwerking bij gaan stilstaan. Ook de VVD dank voor de complimenten en de helder analyse. U zegt eigenlijk: "Meerstad verschieft een beetje van kleur. Die oorspronkelijke verdeling van groen, blauw en rood veranderd wat." Dat klopt, dat is correct. Dat betekent ook dat je de woningbouw aantallen zelfs wat naar beneden stelt. Dat klopt ook. De reactie daarop is dat je natuurlijk probeert een complementair milieu te maken. We hebben natuurlijk een aantal grote ontwikkelingen. Suikerzijde, daar bouwen hogere aantallen. Stadshavens, daar bouwen we hele hoge aantallen, hoge dichtheid die we eigenlijk in Noord-Nederland nog nauwelijks kennen. In Meerstad kiezen we heel erg voor een woonmilieu waarin groen, water en wonen hand in hand gaan. We denken dat we op deze manier een milieu maken wat heel erg aantrekkelijk is, waar mensen graag willen wonen. Ik denk ook, om heel eerlijk zijn, dat het ook nog een beetje ruimte in de plannen geeft. Uw raad heeft ook gezegd van nou, we willen wat meer sociaal en goedkoop en betaalbaar bouwen. Misschien moet je dan toch ook weer een beetje gaan werken met aantallen. De GREX loopt tot 2050, dus het kan ook heel goed zo zijn dat we daar over tien of vijftien jaar weer een beetje anders naar kijken. Er zit op die manier ook een beetje lucht in de plannen. Het geeft ook wat speelruimte. Voor nu denken we dat we op deze manier het goed doen. Het kan best zijn dat we op een later moment als gemeente, als raad zeggen van nou, we willen de ruimte die er is toch wat benutten voor nog wat meer woningbouw. Ik denk dat we niet moeten vergeten dat we hier niet alleen woningen bouwen, maar juist ook waterberging willen doen en biodiversiteit willen verhogen, groen willen maken. Dat zijn hele belangrijke zaken. Het is ook al een beetje een antwoord op uw vraag van kunnen we Meerstad budgetneutraal doen? Ja, dat kan. Ik denk dat dat kan, maar dat heeft wel impact op de plannen die we hier voor leggen. Uiteindelijk is het aan uw raad. Als de raad bij meerderheid zegt: "We willen geld verdienen op deze ontwikkeling", komt er een heel ander plan dan wanneer de raad zegt: "We hebben bepaalde kwalitatieve doelstellingen die we willen verwezenlijken", dus dat is aan u. Het is ook aan u waar dat geld dan vandaan komt, alhoewel het college altijd dekkingsvoorstellen bij haar voorstellen doet. Daar beslist u over. Wij denken dat we de komende tijd met elkaar een mooi proces ingaan waarin we de balans zoeken tussen enerzijds een plan met een grondexploitatie die sluitend is of zou kunnen sluiten met bijdragen van Rijk of andere partners en tegelijkertijd al onze maatschappelijke doelstellingen in zich heeft en onze ambities. Tot slot vraagt de VVD nog van hoe gaan we nou om met die vraagstukken vanuit het dorp? Ik denk dat die heel helder gearticuleerd zijn in dit proces, waarin dat de bewoners van de lintdorpen, de bestaande dorpen, heel goed hebben meegedaan in dit proces. Daar ben ik ze erg dankbaar voor. Alle zaken die belangrijk zijn, over het cultuurhistorisch karakter van de linten, over openbaar vervoer, et cetera worden allemaal meegenomen in de uitwerking van deze plannen. Daar gaan we heel serieus naar kijken. Ook dat is een complementair milieu en uniek milieu voor een stad als Groningen. Die dorpen horen ook echt bij ons en zijn onderscheidende, dat moeten ze blijven. Gaan we naar de Stadspartij. Die zegt eigenlijk, meneer Moerkerk, van maak ook appartementen. Maak een wat meer centrumachtige setting. Ik denk inderdaad, zoals ik net aangaf, dat we een aantal

wat meer centrumachtige plekken gaan maken in de toekomst van Meerstad. Ik denk dat dat zich ook heel goed zou kunnen lenen voor appartementenbouw en dat dat ook heel goed zou kunnen voorzien in een vraag van verschillende doelgroepen. We hebben ook een opgave of een uitdaging op het gebied van huisvesten van senioren. Misschien kun je wel hele slimme combinaties maken met appartementen nabij voorzieningen. Ik kan me heel goed voorstellen dat we daar ook wat aan doen. Doen we overigens nu ook al in Meerstad. Of dat goedkope appartementen moeten zijn. Wat is de definitie van goedkoop? Goedkoop bouwen of goedkoop in de uitstraling? Goedkoop bouwen ben ik voor, maar zoals de heer Bushoff ook zegt, het moet natuurlijk wel enige kwaliteit hebben in zijn verschijningsvorm. Kunnen we hier alternatieve woonvormen maken? Het lijkt me leuk om samen een keer thee te gaan drinken in het Betonbos. Die uitnodiging neem ik graag aan. Het lijkt me ook goed om daarover te praten. We hebben wel als college met uw raad ook vaker gesproken over alternatieve woonvormen. We hebben daar ook wel plekken voor in gedachten. Mijn voorganger, Ronald van der Schaaf, heeft daar eerder ook al een keer iets over gezegd, dus we werken aan meer plekken voor alternatieve woonvormen. Ik denk dat het goed is om het te zijner tijd met de raad ook een keer weer verder over door te praten hoe we dat in de toekomst goed gaan organiseren. GroenLinks noemt een aantal punten en vraagt eigenlijk: "Mag ik inderdaad veronderstellen dat dat verder een plek krijgt in het verdere ontwerpproces?" Ja, dat klopt. Dat gaan we samen verder ontwerpen en oppakken. U vraagt ook van kunnen we sociale huur en mooi en passief maken? Dat zal best een uitdaging zijn, maar het lijkt me wel een heel mooi streven natuurlijk. Als het lukt om zo te bouwen dat het financieel kan, om een huis meteen passief te maken, juist voor sociale huur is dat geweldig, want dan heb je hele lage woonlasten. Dat is natuurlijk voor de doelgroep heel erg belangrijk. Het is een uitdaging, maar die wil ik wel aangaan om te kijken of we dat kunnen doen. Ik hoop ook eigenlijk wel dat de huidige energiecrisis daar enige versnelling aan gaat geven en dat dat soort concepten nu echte wind onder de vleugels krijgen en dat mensen bereid zijn, ook bouwers bereid zijn, om die voorinvesteringen te doen om dat soort producten te ontwikkelen. U vraagt ook naar de boerderij. Het is bekend bij mij. Die pakken we op. Daar gaat wat aan gebeuren. P&R Rietlanden hebben we het even over gehad. U vraagt naar de doelsoorten. Dan hebben we het over planten en bomen die de dieren die daar nu leven, kunnen ondersteunen. Het lijkt me een hele goede suggestie dat we juist de planten en bomen gaan aanplanten die de huidige biodiversiteit verder versterken en ondersteunen. Dat lijkt me een hele goede suggestie. Ga ik naar het CDA. Kunnen we meer capaciteit maken op gebied van sport in Meerstad waarmee ook Engelbert mee kan? Ja, ik denk dat dat een hele goede suggestie is om mee te nemen in het vervolg. Of we ook kunnen sturen op waar mensen gaan sporten, dat vind ik nogal een ingewikkelde. We zijn nu gemeentebreed de capaciteit aan het onderzoeken van de sportfaciliteiten. We weten dat er op veel plekken al een ledenstop is en wachtlijsten zijn, dus dat er echt wel wat nodig is. Misschien is dat een kans voor Meerstad met de kanttekening die ik eerder heb gemaakt, dat het kostbare voorzieningen zijn waar geen opbrengsten tegenover staan. Het hoort wel bij een complete stad waar het prettig wonen is, dat mensen gewoon kunnen sporten in de nabijheid. Ik denk dat het wel ingewikkeld wordt om als gemeente te sturen op waar mensen precies gaan sporten, maar dat zou je bijvoorbeeld kunnen doen door net een andere sfeer en net ander karakter. Misschien net andere sporten, dat je daar wel iets aan kan doen. U noemt ook even wonen voor ouderen. Is daar ruimte voor? Is dat ook in

samenhang te brengen met de woonwens die mensen in de bestaande omgeving hebben? Ja, denk ik wel. Ik denk dat dat voor ons nu vooral zaak is om gewoon echt aanbod te creëren om die verhuisketen op gang te brengen. We weten natuurlijk dat er een hele grote groep mensen is, babyboomers of boomers mag je tegenwoordig zelf zeggen geloof ik, die vaak nog alleen of met z'n tweeën in een groot huis wonen. Het is echt zaak dat de gemeente Groningen nu een woonaanbod creëert voor ouderen zodat als ze willen daar naartoe kunnen, iets kleiner kunnen wonen, misschien iets dichterbij voorzieningen waarbij ik wel wil opmerken dat dat natuurlijk niet voor iedereen geldt. Sommige mensen wonen alleen in een groot huis en zijn daar perfect gelukkig mee. Die gaan wij ook echt niet dwingen om te verhuizen, maar verleiden zou misschien wel kunnen lukken. Tot slot vraagt het CDA ook nog even naar de Skaeve Huse in de Ontsluitingsweg en of het college daar nog even op wil reflecteren. Daar heb ik zelf niet zo heel veel behoefte aan eigenlijk. Heeft u een concrete vraag voor mij waar ik even op kan antwoorden?

01:17:39

Voorzitter: Mevrouw Armut.

01:17:41

Mevrouw Armut: Ja. We hebben natuurlijk meerdere vragen en ik denk dat er ook nog wel een moment komt dat we daar wat dieper op in kunnen gaan. Ik vroeg me vooral af: denkt het college dat die vragen over die ontsluitingsroute dus nu al beantwoord zijn richting de bewoners? Ze zouden hem natuurlijk een nieuwe projectleider krijgen en er zou een concept-convenant komen. Ik doelde vooral daarop.

01:18:06

Voorzitter: Misschien dat de wethouder daar nog op wil reageren.

01:18:09

Wethouder Van Niejenhuis: Er is gisteravond weer een bijeenkomst over geweest. Misschien was u daar wel bij. Daar is weer gesproken over proces. Daar hebben we ook weer de bewoners gevraagd om een reactie op de plannen. Het is vooral veel over proces gegaan en weinig over reactie op de plannen. Mijn beeld is nu dat er veel ruimte is gegeven voor reactie op de plannen en dat het nu ook tijd wordt dat de gemeente Groningen duidelijkheid geeft, het planologisch kader in orde brengt en dat de mensen in de omgeving en ook de mensen die daar straks gaan wonen, weten waar ze aan toe zijn. Dan zal er natuurlijk altijd nog ruimte zijn voor omwonenden om daarop te reageren en de zienswijze in te dienen in een beroep bezwaar. Dat staat allemaal op het publiekrechtelijk kader. Dat is wat ik nu graag over zou willen zeggen. Ik denk nog steeds dat de combinatie van weg en Skaeve Huse prima te maken is, dat dat geen probleem is.

01:19:01

Voorzitter: Gaat u verder.

01:19:03

Wethouder Van Niejenhuis: Ook de PVV vraagt naar sociale huur. U relateert dat ook aan de financiën. Terecht. Dat is echt een afweging die we met elkaar moeten maken. Hoeveel sociale huur kunnen we maken en wat betekent dat dan voor de andere plannen? In welke volgorde doe je dingen? En ook wat moet je daartegenover zetten? Kun je er op een andere

plek meer opbrengsten tegenover zetten? Wat vraagt dat dan programmatisch? Wat ga je daar dan maken? Moet je misschien rondom de centra gebieden toch nog meer verdichten voor meer opbrengsten zodat je dan ook weer wat meer sociale huur kan maken? Er zijn allerlei mogelijkheden om zo'n grondexploitatie te verbeteren. Ik denk dat we het daar de komende tijd met elkaar goed over moeten hebben en dat we daar keuzes in moeten maken, hoeveel die sociale huur ons waard is en wat dat voor consequenties heeft. Het kost gewoon geld, of ik moet eigenlijk zeggen: het heeft gewoon minder opbrengsten. Dat hoort er wel bij. De oproep om voorzieningen die de PVV ook doet, heb ik denk ik wel even bij de kop gehad. SP zegt: "Jongeren, wat is daar nou eigenlijk voor te doen?" Een hele terechte vraag. Daar is Bureau Meerstad en ook de gemeente zich zeer van bewust. Wij weten al twaalf jaar dat er nu jongeren zijn van twaalf jaar, dus dat het ook heel erg nodig is dat we daar nu dingen voor gaan doen. Dat gaan we ook doen. Dat krijgt echt plek in de toekomstige plannen. We moeten er echt voor waken dat we zoals sommige andere stadsdelen wat laat reageren op de verandering van de demografische samenstelling van de wijk. We weten dit, dus dat gaat nu gewoon een plek krijgen, waarbij ik wel nog een keer wil zeggen dat het in het bestaande gebied van Meerstad lastiger is om functies toe te voegen en dat juist in de toekomstige ontwikkeling te nemen gebieden dat makkelijker zal zijn. Dat neemt niet weg dat we ook in het bestaande gebied gaan kijken of we slimme combinaties kunnen maken van bijvoorbeeld een school, een bibliotheek, een plek voor ontmoeting, voor het dorp, noem maar op. Dat neem ik zeker mee. Dan ga ik naar Student en Stad. Student en Stad heeft eigenlijk wel een mooi punt. U zegt van dat participatieproces is misschien wel zo goed geweest, er is zo'n rijke opbrengst dat de functie van de volksvertegenwoordiger wat minder wordt. Dat ben ik niet echt met u eens. Of echt niet met u eens eigenlijk. U draagt als raad uiteindelijk wel de verantwoordelijkheid voor de keuzes die gemaakt worden. U draagt wel de verantwoordelijkheid voor de financiële implicaties daarvan. Er is maar één orgaan wat deze plannen vaststelt en dat bent u. Er is natuurlijk veel gesproken over bijvoorbeeld voorzieningen, en het lijkt dan alsof iedereen wil dat er meer voorzieningen in Meerstad komen, maar dat is helemaal niet het geval. Vandaag schreef, ik geloof dat het RTV Noord was, daar ook al over. Dan zie je op sociale media dat mensen onder zetten "ik ben hier juist gaan wonen omdat hier geen voorzieningen zijn. Maak alsjeblieft geen sportvelden want dat trekt heel veel verkeer aan en daar zit ik niet op te wachten." Dat is de afweging die u als raad te maken heeft. Hij is ook wel wat complexer dan alleen maar voorzieningen toevoegen, want op welke plek doen we dat dan? En wat voor voorzieningen zijn dat dan? Er is nog werk genoeg voor de raad, zou ik willen zeggen. Wat u zegt over het tempo van voorzieningen, dat heb ik goed gehoord. Daar heb ik, denk ik, ook het nodige over uitgewisseld. De Partij voor het Noorden dan nog, voordat ik tot slot naar de ChristenUnie ga, zegt eigenlijk, als ik het goed begrepen heb, van waarom was de bouwproductie niet hoger en kan die niet wat hoger? Ik heb natuurlijk al iets gezegd over de aantallen in reactie op de VVD. Wat we als gemeente Groningen doen, is: we hebben veel grond in eigendom. Dat geeft ons heel veel ruimte om de plannen te maken zoals wij denken dat die nodig zijn. Dat heeft ook risico's in zich. Heel veel grond in eigendom betekent ook dat je veel rentelasten draagt, en zeker als je besluit om gronden ook dan bouwrijp te gaan maken. We zitten nu een beetje op een punt in de tijd waarin er minder kavels beschikbaar zijn, terwijl je eigenlijk wel meer zou willen bouwen. Dat komt ook omdat je probeert te voorspellen: hoeveel kunnen we bouwen? Hoeveel woningen kun je afzetten? Hoeveel

voorinvesteringen doen we dan nu ook echt? Dan hebben we het echt over tientallen miljoenen om wegen aan te leggen, om kabels en leidingen aan te leggen, et cetera, et cetera. J probeert dat een beetje met elkaar in balans te brengen, zodat die grondexploitatie ook gewoon gezond blijft. Terugkijkend denk je misschien van goh, hadden we nou nog meer kavels in voorraad gehad. Tegelijkertijd zien we nu ook alweer dat de rente op loopt. Misschien dat de vraag een beetje terug gaat lopen en dat het misschien goed is dat we nu niet 200 kavels in de aanbidding hebben die misschien niet direct verkocht zouden worden. Dat is een beetje de balans die we zoeken in die planontwikkeling. Ik ben het wel heel erg met u eens dat het nu natuurlijk zaak is om de woningbouwproductie aan de praat te houden. We betalen nog steeds de prijs voor de daling in woningbouwproductie in de periode na 2008. Daardoor zitten we eigenlijk in een wooncrisis. We hebben echt te weinig gebouwd de afgelopen jaren. Het wordt een enorme uitdaging voor ons om te zorgen dat we blijven bouwen, ook al lopende rentestanden op en vinden de ontwikkelaars het misschien wat spannender worden om te gaan investeren. ChristenUnie zegt eigenlijk van nou, wacht niet eerst op de extra nieuwe inwoners, maar maak nu al voorzieningen. Ik denk dat we daar even heel goed naar moeten kijken wat voor voorzieningen dat dan zouden kunnen zijn, op welke plek en wat de kosten daarvan zijn. We hebben vanmiddag een technische sessie gehad over hoe grondexploitatie werken, het welbekende badkuip effect. Als je ook hier weer gaat voor investeren in voorzieningen, dan kost dat veel geld. Er staan geen opbrengst tegenover, maar de grondexploitatie moet wel gezond blijven. Het idee is heel goed en we moeten heel goed kijken met elkaar van wat kunnen we dan alvast doen en kunnen we dat ook financieel goed doen? U had tot slot nog een vraag over de hoogte van de bouw. Ik weet niet of u die nog scherp heeft, maar die heb ik niet zo goed begrepen.

01:25:12

De heer Wennink: Nee, dat was niet per se een vraag. Dat was een opmerking. Stel, wij gaan sleutelen aan het type woningen, dat we ze inpassen daar waar ze in het deelplan passen. Dat was niet per se een vraag aan u, maar een stukje mening.

01:25:30

Wethouder Van Niejenhuis: Dank.

01:25:32

Voorzitter: Bent u klaar, wethouder? Of zijn er nog vragen onbeantwoord?

01:25:35

Wethouder Van Niejenhuis: Ja. Dat is eigenlijk aan de raad om dat te bepalen, maar nu voor de eerste termijn denk ik dat ik iedereen wel bediend heb.

01:25:41

Voorzitter: U bent in ieder geval nu met deze ronde klaar met de beantwoording maar ik zie nog een hand bij Student en Stad. De heer Bosch, gaat uw gang.

01:25:50

De heer Bosch: Dank u wel, voorzitter. Ik wil allereerst heel kort eventjes reageren op het punt dat ik maakte over volksvertegenwoordiging. Ik denk dat de wethouder en de mensen hier allemaal prima begrepen wat ik daarmee bedoelde en ik ben er wel degelijk van bewust dat we als volksvertegenwoordigers nog een hele belangrijke belangenafwegingen mogen

en moeten maken. Waarvoor ik vooral nog eventjes mijn hand opstak, is dat ik het gevoel heb dat ik nog niet echt een duidelijk antwoord van de wethouder heb gehad op de vraag of hij het met de fractie van Student en Stad eens is dat met de kennis van nu de gemeente wat te laat begonnen is met het toevoegen van die voorzieningen. Ik begrijp dat vanaf nu het tempo maken is. Dat hoor ik de wethouder zeggen. Dat is denk ik heel goed. Als je in de toekomst dingen anders wilt doen en daarvan wil leren, is stap één natuurlijk: kritisch kijken naar hoe het in het verleden is gegaan, welke keuzes er zijn gemaakt. Daarom stel ik nog een keer de vraag: is de wethouder het met mij mee eens dat de gemeente Groningen te laat is?

01:26:53

Voorzitter: Misschien dat de wethouder daarop wil reageren.

01:26:55

Wethouder Van Niejenhuis: Ja, zeker. Heel graag zelfs. Nee, dat denk ik niet. Het is natuurlijk wel zo dat de inzichten veranderen over het verloop van tijd, zoals ik ook geschetst heb. Dat we nu gaan redeneren vanuit die tien minuten stad, is eigenlijk een hele recente ontwikkeling die zich nu begint door te vertalen in verschillende beleidsstukken en die zich daarna dan ook doorvertalen in alle dingen die we doen. Dat zijn processen die tijd kosten, die heel veel aandacht vragen. We kunnen ook niet zomaar zeggen over gooi er wat extra voorzieningen in dat. Het moet natuurlijk ook weer via een participatieproces, via onderzoeken wat voor voorzieningen dat zouden moeten zijn, op welke plekken. Dat soort dingen kost het tijd, dus ik denk niet dat we daar te laat mee zijn. Ik denk dat we ons nu realiseren dat het goed zou zijn als dat een plek krijgt in Meerstad en dat gaan we nu ook doen.

01:27:42

Voorzitter: Dat waren de vragen over de voorzieningen, maar misschien zijn er andere vragen die gesteld zijn. De heer Sietsma van GroenLinks.

01:27:50

De heer Sietsma: De reactie van de wethouder over de participatie en dat de raad dan enige bescheidenheid zou passen triggerde mij wel. Ik heb het proces zo gezien dat wij vorig jaar aan de voorkant in staat zijn gesteld om kaders mee te geven en daar heb ik eigenlijk in grote lijnen hetzelfde gehoord als ik vanavond ook weer hoor aan accenten. Ik denk, als we die route nemen, dat we dan nu, zo heb ik de heer Bosch begrepen, niet nog grote wijzigingen in het plan moeten aanbrengen. Juist omdat het participatieproces zo succesvol is geweest. Natuurlijk heeft de wethouder gelijk dat er nog allerlei beslissingen gaan volgen. Ik ben echt heel blij met hoe het participatieproces is gelopen en dat we nu geen ingewikkelde belangentegenstellingen hier hebben, ook geen insprekers hebben, die tegengestelde geluiden laten horen, want dat is een kramp waar ik als raad heel graag vanaf wil. Die kanttekening op de reflectie van de wethouder zou ik nog graag willen maken.

01:28:51

Voorzitter: Dat lijkt me helder. De wethouder mag van mij daarop reageren.

01:28:59

Wethouder Van Niejenhuis: Ik zou richting de heer Sietsma willen aangeven: als u van mij heeft begrepen dat ik vind dat de raad enige bescheidenheid zou passen, dan heb ik mij niet

goed uitgedrukt, want dat is absoluut niet wat ik heb bedoeld te zeggen. Ik bedoelde eigenlijk het tegenovergestelde.

01:29:11

De heer Sietsma: Nee, ik bedoelde dat ik de heer Bosch zo heb begrepen en dat ik dat wel met hem eens ben, dat wij nou niet een te grote broek aantrekken en het plan nog eventjes overhoop moet halen.

01:29:21

Wethouder Van Niejenhuis: Daar zijn we het, denk ik, helemaal over eens. Het is precies wat u zegt, meneer Sietsma, we hebben de raad aan de voorkant in de gelegenheid gesteld om bepaalde kaders mee te geven. Daarna hebben we een heel breed open planproces gehad, wat vrij uniek is voor projecten van deze omvang. Ik ben heel blij dat het zo gelopen is. Ik ben het helemaal met u eens, de heer Bosch, dat het dan heel bijzonder zou zijn als de raad er nu heel anders tegenaan zou kijken dan haar eigen kaders en alle inbreng die er is geweest.

01:29:49

Voorzitter: Het lijkt mij helder over de participatie, die goed is geweest en ook nog de keuzes die voor de raad komen te liggen. Ik zie de heer Bushoff nog met een vraag.

01:29:59

De heer Bushoff: Nog één korte vraag, voorzitter. Er werd natuurlijk ook al geschreven dat deze toekomstagenda nogal financiële doorvertaling moet krijgen en vervolgens in een nieuwe grondexploitatie of een herziene grondexploitatie. Als PvdA deden we eigenlijk een concrete voorzet voor dat we daarin dan ook heel graag terug willen zien dat er meer betaalbare woningen worden gerealiseerd, misschien wel een aantal van 1.400 deed ik als voorzet. Mijn vraag is dan eigenlijk: op welke termijn kunnen we ongeveer zo'n doorberekening verwachten of wanneer is het moment dat we dat misschien als raad nogmaals een keer aan moeten stippen dan wel ergens in een voorstel moeten gieten?

01:30:39

Voorzitter: Kan de wethouder een reactie geven op het vervolg?

01:30:41

Wethouder Van Niejenhuis: Dat moet ik even navragen. Ik heb de exacte termijn niet precies paraat, wanneer we weer bij de raad terugkomen met de uitwerking. Dat dat zal echt ergens in de loop van 2023 zijn. Er is het echt heel veel werk nog te verzetten voordat we daar zijn.

01:30:56

Voorzitter: U had het over de doorwerking in de GREX, geloof ik ook? Dat komt eraan. Zijn er nog andere vragen? De heer Vaes van de VVD.

01:31:08

De heer Vaes: Voorzitter, bedankt aan de wethouder voor de antwoorden. Ik was even benieuwd. We hebben het vandaag veel gehad over voorzieningen. Ik begrijp dat we sportvelden direct gaan aanleggen, et cetera. Dat is allemaal geen kleine ingreep. We praten vandaag over plannen voor de komende, laten we zeggen tot, 2050. Er komt veel bij kijken. Ik vroeg me af, en de wethouder heeft al aangegeven, daar gaan we naar kijken. We nemen die oproep tot voorzieningen serieus. Ik vroeg me af of er al concrete acties lopen of

misschien een onderzoek om met name iets te gaan realiseren voor de jeugd in Meerstad.
Dank u wel.

01:31:54

Voorzitter: Er werd ook al wat over de jeugd gezegd, maar als de wethouder erop willen reageren.

01:31:59

Wethouder Van Niejenhuis: Ik zou dat eigenlijk heel graag willen meenemen in het volgende gesprek wat we met elkaar hebben over de uitwerking van deze plannen, dus dat we dan op dat moment ook echt laten zien waar we dan aan denken. Het is natuurlijk wel zo dat er op dit moment intensief contact is tussen de vereniging Dorpsbelangen Meerstad en ook de projectorganisatie BV Meerstad over dit soort onderwerpen dus die dialoog is gewoon open. Als wij kleine dingen kunnen doen alvast, dan doen we dat zeker. Ik denk dat we voor de wat grotere voorzieningen, zoals de heer Dijk noemde, een snackbar bijvoorbeeld echt even moeten kijken wat, wanneer, waar we dat kunnen doen.

01:32:42

Voorzitter: Ik zie nog een vraag van de heer Van der Laan, Partij voor het Noorden.

01:32:46

De heer Van der Laan: Dank, voorzitter. Dank ook aan de wethouder voor zijn verhaal. Met de kennis van nu aangaande die bouwput, had je niet afgelopen twee, drie, vier jaar veel meer kunnen leveren, veel meer woningen kunnen leveren?

01:33:05

Voorzitter: Wethouder.

01:33:07

Wethouder Van Niejenhuis: Ja, met de kennis van nu denk je van oh, hadden we nog iets meer kunnen maken? Dat ben ik met u eens. Zeker. Nee, natuurlijk. We zitten in de politiek omdat we ambitieus zijn, omdat we de problemen van deze tijd willen oplossen, dus we willen zo veel mogelijk bouwen. Tegelijkertijd hebben we natuurlijk wel de afweging gemaakt die we hebben gemaakt, die, denk ik, ook volstrekt legitiem is van wat kunnen we aan? Wat kunnen we maken? Welke financiële risico's lopen daarbij? Het zijn processen die zich gewoon niet heel snel laten veranderen. Je kunt niet vandaag zeggen: "Laten we eens eventjes een paar honderd percelen extra bouwrijp maken." Daar gaat gewoon heel veel tijd overheen. Als je nu ziet dat je misschien weer met oplopende rentestanden en terugloopt interest te maken hebt, dan is het jammer. Ik had liever natuurlijk gewoon op dit moment een tandje bijgezet en heel veel sneller doorgebouwd op deze plek. Dat zou voor de mensen die een plek zoeken, zou voor de financiële huishouding van Meerstad en de gemeente heel goed zijn. Daar blijf ik dus ook gewoon volop inzetten.

01:34:16

Voorzitter: Zijn alle vragen beantwoord? Er is door de wethouder gezegd dat er verschillende suggesties worden meegenomen. Aantal dingen komt terug naar de raad. Dit raadsvoorstel staat voor 16 november op de raad. Dan is de vraag van de commissie: kan dit nu conform of zijn er nog moties of amendementen die overwogen worden? Misschien de Partij voor de Dieren. Kunt u nog toeleggen wat u eventueel van plan bent?

01:34:49

De heer Hekkema: Ja, ik zit nog een beetje te twijfelen, voorzitter, of we inderdaad echt iets met dat bos moeten doen of met die verankering van die natuurwaarden in de bestemmingsplannen. Ik weet dat het een wensbeeld is. Het staat wel zo in de stukken inderdaad dat die ambitie is, maar misschien om het toch met een raadsuitspraak nog even te verankeren. Dat gaan we nog even overleggen.

01:35:11

Voorzitter: Ik zie de heer Sietsma kijken. Hij wil misschien daar nog iets aan toevoegen.

01:35:19

De heer Sietsma: Nee, hoor. Wij hadden het er van tevoren al eventjes over. Wat mij betreft staat het stevig genoeg in de stukken, maar als die motie er komt, kan ik hem natuurlijk alleen maar steunen.

01:35:29

Voorzitter: Dat is helder. Dan wachten we dat nog even af wat daarmee gebeurt. Er was ook nog een uitnodiging om thee te drinken in het Betonbos. Misschien dat de andere mensen dat ook nog interessant vinden. Ik neem aan dat het dan het beste is om dat nog te zijner tijd te laten weten. Dan denk ik dat het hiermee is afgerond, de discussie. Dan sluit ik de vergadering en wens ik iedereen een prettige avond en ook de kijkers thuis dank.